

Polismyndigheten
Rättsavdelningen
Mats Löfving
Elisabeth Borg, elisabeth.borg@polisen.se

Stockholm
2018-12-18

Ert dnr
A491.029/2018

Vårt dnr
2018/199

Remissvar angående förslag till nya föreskrifter om rapportering och lämnande av uppgifter enligt lag (2007:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Näringslivets Regelnämnd NNR har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

NNR noterar inledningsvis att förlängd svarstid har erhållits efter överenskommelse med Elisabeth Borg på Polismyndigheten, fram till och med 2018-12-18.

Bakgrund

Verksamhetsutövare är enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) skyldiga att till Polismyndigheten, dels på eget initiativ rapportera misstanke om penningtvätt och finansiering av terrorism, dels på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Rapporteringen sker idag utan formkrav där verksamhetsutövarna lämnar in de uppgifter de bedömer relevanta för den händelse som rapporteras, i dokument som verksamhetsutövarna själva utformar.

Polismyndigheten föreslår nu föreskrifter som ska reglera hur rapporteringen och lämnandet av uppgifter enligt penningtvättslagen ska gå till. Enligt remissunderlagen ska rapporteringen göras i en web-portal som går under namnet goAML.

Enligt förslaget till föreskrift ska rapporteringen och lämnandet av uppgifter i web-portalerna göras i enlighet med anvisningar som finns i en användarmanual. Innehållet i denna användarmanual framgår inte av det redovisade remiss-underlaget. Inte heller framgår av remiss-underlagen vilka uppgifter som kommer att begäras i web-portalerna goAML. NNR frågar sig exempelvis vilka

uppgifter som kommer att vara obligatoriska i web-portalen och vilka som kommer att vara valfria samt vilka möjligheter till fritext-svar som kommer att finnas.

NNR har samma dag som sista svarsdag (2018-12-10) fått tillgång till ett utkast till användarmanual, som förhoppningsvis är den senaste versionen. Övriga remissinstanser har såvitt NNR kan förstå inte fått tillgång till denna användarmanual.

Problembeskrivning

NNR finner att ansatsen att gå från en manuell rapportering till en digital rapportering är mycket positiv och finner därför lösningen som relevant till det problem som presenteras i underlagen.

NNR noterar att föreskriftsförslaget innebär att man går från en situation där verksamhetsutövarna själva kan styra vilka uppgifter som lämnas in vid varje rapportering, till en situation där myndigheten genom användarmanualen ska reglera vilka uppgifter som är obligatoriska vid varje rapportering. NNR kan inte finna en problembeskrivning som motsvarar denna åtgärd. För att motivera föreslagen åtgärd skulle det behöva föreligga problem med saknade uppgifter i de formlösa rapporter som lämnas in idag. Underlag som talar för ett sådant problem kan NNR inte finna i remissunderlagen.

NNR frågar sig om den föreslagna åtgärden goAML är ett proportionerligt förslag i relation till det eller de problem som kunnat identifieras. Proportionaliteten behöver adresseras i konsekvensutredningen för att underlaget ska kunna ligga till grund för beslut.

Konsekvenser

NNR har studerat användarmanualen och försökt att tolka vad denna innebär för konkreta fall av rapportering från en verksamhetsutövare. Avsnitt 2.5.1 behandlar en transaktion mellan verksamhetsutövarens egen kund och en kund i en annan bank. Av avsnittet framgår vilka uppgifter som är obligatoriska när det gäller kunden i annan bank. Instruktionen utgår från uteslutningsmetoden och beskriver att alla data är obligatoriska med undantag för ”födelsedata och ID”. Detta tolkar NNR som att bl.a. förnamn och efternamn är obligatoriska uppgifter. NNR vill ifrågasätta om en verksamhetsutövare vid samtliga tänkbara transaktioner känner till eller kan ta reda på mottagarens förnamn och efternamn. Detta skulle kunna få som konsekvens att verksamhetsutövare avstår från att rapportera en transaktion när man inte har tillräckligt med data för att fylla i hela den obligatoriska delen av formuläret. NNR är inte helt säker på tolkningen av avsnittet 2.5.1 men det skulle kunna tolkas som att en verksamhetsutövare även skulle vara tvungen att ange sysselsättning och arbetsgivarens namn för en kund i en annan bank. Detta förefaller NNR vara en information som är relativt svår att uppbåda i alla tänkbara fall.

NNR tolkar vidare avsnitt 2.5.1 innebära att om mottagande kund också är kund i samma bank är alla data obligatoriska data i goAML-formuläret. Detta innebär att integritetskänslig data ska uppges vid rapportering. NNR saknar en problematisering av denna tolkning, exempelvis med utgångspunkt i dataskyddsförordningen (GDPR). NNR kan tänka sig situationer där det för mottagaren av en transaktion helt saknas anledning att lyfta någon som helst form av misstanke. NNR menar att det i sådana fall ska vara möjligt för verksamhetsutövaren att vid rapporteringen låta mottagaren vara anonym, för att i ett senare läge om Polismyndigheten finner anledning att begära in ytterligare information, ta fram kompletterande uppgifter om kunden. NNR saknar helt en beskrivning av förslagets

konsekvenser när det gäller integritetsskyddet och de administrativa kostnader som är förenade med att upprätthålla detta.

När det gäller ovanstående två observationer från användarmanualen saknar NNR en beskrivning av konsekvenserna för den administrativa bördan som det innebär för företagen att dels ta fram data som de inte besitter och dels göra avvägningar mellan integritetsskyddet och kraven i användarmanualen.

NNR frågar sig också vilken konsekvensen blir för företagen om verksamhetsutövarna av den föreslagna föreskriften påverkas att i viss utsträckning avstå från att rapportera mönster och istället i högre utsträckning rapporterar enstaka transaktioner.

Praktiska frågor

NNR menar att den föreslagna föreskriftens praktiska påverkan på verksamhetsutövarna i stor utsträckning beror på användarmanualens utformning. I dagsläget föreligger endast ett utkast av vilket det framgår att ändringar är under övervägande. I konsekvensutredningen behöver framgå hur och under vilka omständigheter framtida ändringar, efter ikraftträdandet av föreskriften, kommer att tas fram, förankras, kommuniceras och införas. En ändring i användarmanualen kan enligt NNRs uppfattning i praktiken betraktas som en ändring i föreskriften. Vilka blir kostnaderna för företagen om frekventa ändringar i användarmanualen blir nödvändiga?

NNR konstaterar att verksamhetsutövarna enligt penningtvättslagen är skyldiga att rapportera ”utan dröjsmål”. NNR frågar sig vilka konsekvenserna för företagen blir om detta krav inte kan uppfyllas p.g.a. att IT-systemet goAML skulle upphöra att vara tillgängligt under en kortare eller längre period. Konsekvenserna av att ett IT-system inte har 100 procents ”up-time” måste övervägas i konsekvensutredningen av förslaget.

NNR menar också att det kan ifrågasättas om Polismyndigheten har ett bemyndigande som inbegriper att reglera, inte bara vilken metod för inlämning av uppgifter som ska användas, utan också vilka uppgifter som ska lämnas in vid rapporteringen. Beslutsunderlagen behöver inbegripa ett adresserande av denna juridiska tveksamhet.

Slutsats

NNR finner att underlaget på inget sätt visat att förslaget är proportionerligt, kostnadseffektivt och juridiskt hållbart. Problemformuleringen är svag och det finns inget som pekar att detta skulle vara en balanserad och evidensbaserad lösning. Mot denna bakgrund avstyrker vi förslaget som presenteras i remissen.

Eftersom ansatsen att digitalisera rapporteringsskyldigheten är god menar NNR att det borde vara möjligt att ta fram ett alternativt förslag där verksamhetsutövarna har en frihet att rapportera de data som de dels har tillgång till och dels bedömer som relevanta. NNR påminner om att Polismyndigheten alltid har möjlighet att begära in kompletterande uppgifter i ett senare skede om rapporteringen bedöms ge anledning till misstanke om brott.

Näringslivets Regelrådet NNR

August Liljeqvist